

СВІЧАДО

ЧАСОПИС ХРИСТИЯНСЬКОЇ МОЛОДІ

ВЕЛИКИЙ ПІСТ

Час Великого Посту. Повздержання від їди, танців. Нові форми богослужень. Приготування до свят. І велика кількість питань, закидів відносно ролі і місця Великого Посту в житті пересічного християнина.

Але мусить бути в пості щось з відмовлення собі: страви, приємностей, розваги. Мусить бути щось з відноду від щоденності, звичайних людських життєвих справ. І мусить бути щось з пустині, де перед лицем порожнечі оточення, має шанс обнажитися, ціла глибінь людського нутра.

Рідко коли є це приємне. Як часто бо зовнішній світ, діяльність, щоденні заняття включно з їдою, забавою тощо, є закриттям, заглушенням того болісного голосу серця, болісної пустки, яка в ньому криється. Як часто стран перед правдою про себе, каже шукати відповідей і розв'язань трудних проблем на зовні, щоб відвернути від себе увагу.

Може саме тому так потрібний піст. Може саме тоді, коли позбудемось наших малих і великих втеч, внутрішня порожнеча і зв'язаний з нею ляк змусить нас до відкриття перед іншими вартостями, ніж перед вартостями цього світу, до наповнення себе Тим, Царство якого не є з цього світу.

Щоб знова до цього світу вернути, але вже до іншого, нового, переміненого. Ця сама людина і водночас нова, цей самий хліб і водночас новий, ця сама праця і водночас нова. Переміна себе, свого внутрішнього світу є заразом переміною всього, з чого складається світ зовнішній. Як легко тоді зрозуміти, чим насправді є віра, християнство, Христос. Як легко віднайти себе, свою роль і своє місце все таки у „цьому“ світі.

21 листопада 1988 року в день Архангела Минаїла повернув до Господа на 29-му році життя Іван Довощак. Молодий богослов, історик, редактор „Свічада“. Залишив по собі пам'ять людини відданої своїй Церкві і народові. Присвячуємо йому цей номер.

Розмови з померлим другом

осіння ніч
каплі дощу мов
сльози
торкають вічності
Ти біля дверей
вже час - кажеш
- скоро знов зустрінемося

і знов Ти
стаєш поруч
смієшся
навіщо - питаєш
- навіщо шукаєш
відповіді
коли я
дальше з тобою

думав
що може ната
якісь гроші
думав потрібне
забезпечення
а Ти кажеш
що там тільки
голин приймають

як то
значить всі мої плани
мрії
ціла праця
все це байдуже Тобі
голодний пес- кажеш
- під дверима на
кусок хліба жде

коли сказала що
все це психотерапія
понесло мене
а Ти байдуже дивишся
кажеш дати їй час
щоб прозріла

підношу голову
весняний промінь
вдаряє в розплющені очі
нарешті - кажеш
- давно вже весна
з осінню помінялась

Богдан Трояновський

Спогад про Івана Добошчака

Світлим добрим духом пройшов він між нами, з вірністю неофіта, що раптом знайшов землю і віру предків.

Вічна слава людині - Дитині улюбленого Народу і його Церкви Страдальниці, розламаної на двоє неправедниками та їх ворожими силами. Вічна слава людині, братові по крові і серцю, з яким лучили мене, може від перших хвилин нашої зустрічі, спільно осягнені успіхи, спільні турботи та сльози, питання і вся надія на краще і ясніше сонце. Сонце, яке промінням своїм вирощуватиме вже тільки радість, без конфесійних людських умовностей і обмежень. Вічна слава людині вихованої далеко, але ж як близько від України, яку любив, якою дорожив, вивчав і для якої посвятився.

Для мене Іван залишається втіленням людської мужності, відданості людям і Церкві своїй - якій хотів служити, до чого спонукала його її окалічена доля. Змалку приготувався до того. Насамперед почав з далекого місця примусового побуту своїх рідних - Грабова біля Білого Бору - ходити в початкову школу, а потім до

Лігницького Ліцею з навчанням української мови. Там також, під впливом атмосфери, яку створили вчителі і гімназисти, зростав його невтомний запал посвятитись Богові і Народові. Тому поступив в Люблинський Католицький Університет вибираючи богословський відділ в Вищій Духовній Семінарії, який перервав після четвертого курсу - рішаючи доповнити студіями з історії. Вивчав її, щоб могли глибше ввійти в наше минуле та сьогоднішнє.

Іван був високим, кремезним мужчиною, із зрівноваженим обличчям, з якого майже не сходила лагідна усмішка. Свою радість він часто висловлював натуральним дзвінким баритоном. Йому були присутні спокій, внутрішня гармонія винесена, мабуть, з глибокого діалогу, зустрічі з Ісусом Христом.

Колись давно, коли ми ближче познайомились в Карпатах, наших Батьківських сторонах, в які кожного року з Балтійського моря жене нас голос туги і серця, я зрозумів завдяки Іванові, що людина може відродитись до правдивого і гідного життя в кожному моменті своєї екзистенції, що може виповнюючи Божу волю - стати вільною.

Хотілося б повторити за Томою Мертоном, що „життя не є пригодою, яку можна переживати разом зі змінливою модою, але повним запалу виконанням плану, який Бог має супроти кожного з нас: плану любові, яка перемінює наше людське життя“. Так казав чужинець, великий містик;

подібний клаптик правди носив з собою Іван. З цією правдою живе він з нами. Цією правдою хотів він поділитись з братами на Батьківщині, в Україні.

Не раз затримував Іван свій зір над текстом, який висів в його хаті біля входу, і який він нам залишив немов заповіт:

Крокуй спокійно серед гомону та поспіху - пам'ятай який мир може бути в тишині, так далеко як це можливе, не вирікаючись себе, будь в добрих відношеннях з іншими людьми. Правду свою голоси спокійно і ясно, слухай також того, що говорять інші, навіть дурні та ігноранти, вони також мають свою розповідь. Якщо порівнюєш себе з іншими можеш статися пустим або згірклим, бо завжди будуть кращі і гірші від тебе. Радій так само своїми досягненнями як і планами. Свою працю виконуй з серцем, якою скромною вона не була б. Є вона тривалою вартістю в змінливих чергах долі. Заховуй обережність в своїх починаннях, тому що світ є повний облуди. Але нехай тобі це не заслонить правдивої чесноти, багато людей стремить до високіх ідеалів, та всюди життя повне є героїства. Будь собою, а особливо не борися з почуттями, не будь цинічним до любові, бо перед лицем сущості та розчарувань є вона вічна як трава. Приймай з покорюю те, що несуть роки, без гіркоти вирікаючись прикмет молодості. Розвивай силу дуна, щоб в несподіваному нещасті могла бути щитом для тебе. Але не терзайся, творами уяви. Багато побоювань родиться з втомлення та самотності. Біля здорової дисципліни будь лагідний для себе. Ти є дитиною всесвіту, не менше ніж зірки та дерева маєш право бути тут і чи є це для тебе ясне чи ні, не сумнівайся, що всесвіт є таким яким повинен бути. Отже будь в мирі з Богом, щоби не думав ти про його існування і чим би не займався і які б не були твої прагнення; у вуличному гомоні, в життєвому безладі заховуй мир зі своєю душею. З цілим своєїм обманом, спекою і розвіяними мріями, дальше ще цей світ є чудовим. Будь уважним, старайся бути щасливим. (Балтімор 1692)

Тільки глибоке усвідомлення своєї життєвої місії здатне утримувати людину в душевній гармонії з собою і з оточенням. Адже умови нашого життя у Польщі не є легкими. Бути таким українцем яким був Іван, це -

безнастанна подорож, поконування своїх вітальних фізичних сил. Бо задана була йому юність, задане було йому удосконалювати себе, а собою інших. Робив це Іван автентично, потягаючи за собою багатьох. Був мрійником аж до

крайності... і о диво, в таких хвилинах родились „добрі речі“. Спасибі Тобі друже. Спасибі за труд, який Ти вкладав нам, вирослим на чужині, пояснюючи, що значить „любити Україну“. Твої слова живуть у нас, хочемо їх зреалізувати. Твої переконання мали і мають сенс. Шкода нам твого таланту – який міг служити спільноті.

Василь Стус, один з найкращих наших поетів, сказав: „сьогодні годі з певністю твердити, що важливіше для нації в її екстремальних умовах буття – збережений талант, чи жертвна посвята задля життя народу. Житиме народ – будуть і таланти...“.

Все так було; народ є спільнотою, а не суспільством – як пробувано нас вчити. Бракує йому влади, організації

та правних інституцій. Тим, що творить народ є вузли крові, спільнота землі, але і більш істотні: почуття, свідомість, переконання про спільне походження, добро, спільні історичні пережиття. Коли народ осягає ті прикмети не перестає бути народом, але стає державною установою.

Запорукою сили та народної пружності є його культура, а її переказником – мова. Добре це Іван розумів. Тому сильно вивчав та прагнув нам присвоювати ці ідеали. Знав, що народ твориться довгими періодами історії. Знав, що ідеали народу є зумовлені історією і мартирологією. Завжди спільнота народова є тривальша від держави. Спільнота цільові, ідеалів, культури, звичаїв, традиції є найістотнішим чинником народних зв'язків. Розуміння того і дальші творчі пошуки вели його в Україну. Не доїхав до неї. Може доїхав далі, може доїхав до місця, з якого можна на багато більше сказати. Про покликання: – до єдності в ділянках політичних, суспільних, культурних та релігійних; – до свободи, народної державної незалежності; – до відрізнення себе серед народів і до збудування престижу, як це будують інші народи світу.

Так думав Іван і сказав би нам ще не одне...

Тому безмірно – по людському – жаль, що так передчасно відійшов один з видатних представників нашого молодого покоління, вирослого з далека від своїх земель, а однак так близько бо на них...

Андрій Т. Двуліт

Із записника дружини

- Смерть є благословенням. Дякую Тобі Боже, що поблагословив Ти мого чоловіка.

- В людяк, якин зустрічаю тепер віднаходжу стільки доброти, стільки любові. Може це співчужвання? Однак думаю, що це Ти Боже через них всім оказуєш мені свою любов. Дякую Тобі щиро за це. Любов це не саме почуття, любов це велика сила — яку Ти мені даруєш у вчинках і словах інших.

- Забрав Ти мені моє ціле багатство. Дай мені щось навзамін. Знаю, що Іван був Твій і забрав Ти своє. Але я також є Твоя. Не забувай про це — Боже.

- Смерть не страшна, не є карою. Подумаймо про нею дружньо, з радістю, без страху і жалю.

- На смерть треба собі заслужити, треба на неї запрацювати. Деякі працюють 2 роки і вмирають малими дітьми, інші — 20 років і дуже молодо вмирають, а ще іншим треба 80—90 років, щоб в кінці стати перед Божим обличчям.

- Бог завше на першому місці. Щойно по ньому жінка, чоловік, батьки, родичі, друзі. Але Він завжди найперший, завжди.

- Всі прямують до щастя. Це прикмета однакова всім людяк. Але розуміння щастя є різним. А може невластивий наш вибір?

- Дякую Тобі Івасю, що полюбив Ти мене. Дякую, що можу тепер з тої любові пити як з джерела сил.

- Ця смерть є мов повітр'я. Нею віддикаю. Ця смерть є моєю викоувателькою. Вона піклується мною. Кохаю її.

- Що це таке Церква? Що це таке Земля? Що їм лучить, а що ділить?

- Молитва це квіти. В якому городі вони ростуть?

Який огородник — такі квіти.

- Смерть не є бліда. Вона румянолиця, лагідна і добра. На її личку намальована Божа усмішка. Чи то не чудове?

- Знов минув день. Тішуся, що життя є таким коротким.

- Бога треба шукати в своїй долоні.

- Часом світло свічки може бути символом сатани.

- Це так важко крізь сльози сміятись – Лесю Українко.

- Подружжя є як погода. Раз світить сонце, раз іде дощ. Квітам потрібне і одне і друге.

- Як легко віднайти щастя в другій людині і як легко його втратити. Щось тут є не так...

- Сльози щастя і сльози горя є так самоокрі.

- Щастя не треба шукати. Треба шукати любові, а щастя прийде з нею.

- Так мало застановлюємося, що і як думаємо про інших. Думкою також можна згрішити. Але ми хочемо про це забути.

- Над собою плачте – сказав Христос. І так досі плачемо на кожному похороні, але чи розуміємо це?

- Егоїзм має два кінці. Треба вибрати цей властивий і стрибнути у небо.

- Так багато думаємо про свою майбутність, а так мало про свою любов.

- Бог кличе нас до себе, а ми весь час говоримо – нвилінку.

- Це неправда, що лишилася я сама на цьому світі. Живий чи мертвий – назавжди тільки мій і мій. Ніхто не є в змозі мені Тебе забрати.

- Бог подав мені свою руку
Теплу і ніжну як смерть.
Іду і впадаю в болото гріхів,
а Він вмиває мене
і сушить бідне тіло
м'якою, пухнастою любов'ю
І серце дає, і в серце дивитися каже.

- Любов є в серці, в ділах і в молитві. Коли забракне її лише в одному з тих трьох – ти вже не любиш.

- Так далеко дивимось перед себе, плануємо, мріємо, надіємось на краще. А Ти Боже нам це так брутально, але по Божому нищиш. Що ночеш нам через це сказати?

- Дав Ти мені Боже цукерка. Вкусила я кавальчик а Ти відняв його від уст моїх. Чи цукерок отруйний? А може сам ночеш його з'їсти? Бачу, що з Тебе такий сам ласун як з мене. Другим разом постарайся створити більше цукерків.

- Чому любов підшита терпінням?
Чому терпіння творить нову любов?

- Чому не варто світом жити?
Одне що варто – це любити.

- Найбільшим сенсом життя є смерть.

- Тяжке моє тіло. Так багато від нього залежить а так мало є варте. Лише земляний порошок.

• Часом варто подивитися на себе з заду.

• Великою проблемою людства є безустанний брак дзеркала, щоб подивитися і витягнути колоду з ока.

• Коли людина лишається сама починає думати виключно про себе, бо не має про кого думати.

• Створив Ти мене з Адамового ребра

Не наймичкою мене створив
Але серцем раба Твого.

Сказав щоб двоє було одним.

Коли серце болить, то і тіло в'яне.

Коли тіло вмирає - серце не горить.

І навіщо дав Ти мені мою жіночість?

Боже.

• Коли станеш сама між своїми ворогами, коли всі зненавидять тебе і зневажать, пам'ятай, що ти моя

найдорожча, що по вік люблю тебе
— сказав мені Бог.

• Лишив Ти мені вічність своєї любові
Мій найцінніший скарб
закопаний в серці кожної клітини.

Моє золото — це смуток

Мої перлини — сльози.

І даремно мені говорити

що смуток радість приносить

а гіркі сльози капають на солодку усмішку

І так в це ніхто не повірить.

• Любов впадає як манна з неба.

Приготовляйте коші

щоб наловити її.

Маєте за багато ласощів

не хочете манни.

Прийде час коли забракне ласощів

і манни не стане.

Тоді буде плач і скрегіт зубів.

Янна Добошак

ЛІТУРГІКА

Ісусова молитва

Один із засобів для поглиблення особистої духовності та відновлення нашої тисячолітньої спадщини.

„Вервиця - це святий, благословлений церковною традицією засіб молитви“, як пише о.Володимир Тарнав-

ський („Молитва з вервицею“, Церковний Календар Альманах на 1972 рік, Чикаго, Братство св.Андрея). Але українська вервиця і духовність української вервиці (так звана духовність безмовників) є відмінними від, усім нам знаної, Домініканської (Богородичної) вервиці. Цю Богородичну вервицю уперше вживали вірні західної Церкви щойно в дванадцятому столітті (Нова Като-

лицька Енциклопедія, Нью Йорк, 1967, Том 12, стор.668). Отже, щоб не творити замішання, будемо відтепер триматися назви „чотки“ у зв'язку з українською вервицею.

Чотки, це здебільшого вовняний мотузок з нав'язаними вузлами або гудзами, яких є 103. Ці вузли є плетені при молитвах дуже складним і особливим способом. Колись на запитання – хто винайшов такий вузол? – один монах відповів: „Матір Божа! Бо хто ж інший міг щось такого зробити, спасіння нашого ради?“ В кожному разі, кінці є зв'язані до купи, а на закінченні є хрест з того самого матеріалу, що чотки. Згідно з монашим звичаєм, чотки носяться не в кишені, а обвивається довкола лівої руки, щоб коли людина займається щоденними справами життя, чотки чи радше хрест міг висіти біля руки та ось так пригадувати „молитися безперестанку“, як наказує св.Павло (1 Сол. 5,17; Еф. 6,18; 1 Тим. 2,8). Розуміється, така молитва при інших зайняттях не має цілі заступити, а радше доповнити ту нашу щоденну розмову-молитву з Богом, нами проведену в тихому, приватному затишку (Мт. 6,6).

Духовність молитви на чотках витворилася ще здавен-давна серед ранніх пустинників-монахів у четвертому столітті. Треба, все ж таки, пам'ятати, що ані чотки, ані духовність молитви на чотках не є чимсь новітнім чи чужим для українців-християн. Чотки є зображені в руках св.Антонія (+1078) і Теодосія (+1074) Печерських, на іконі Печерської Божої Матері, а є й деякі науковці, які твердять, що сам зовнішній вигляд сьогоденних чотків уперше постав серед монахів Києво-Печерської Лаври. Так чи сяк, спадкоємці, особливо монашество Київського християнства зберігали цю традицію

довгі століття. Свідки на канонізаційному процесі св.Йосафата (+1623) свідчили, що і він вживав чотки. Український старець, святець Паїсій Валичківський (+1794), розчарувавшись занепадом серед монахів Києво-Печерської Лаври, виїхав на гору Атос, де вивчив цей спосіб молитви та її святотцівське підложжя. Тоді він переклав багато грецьких рукописів (твори Отців Вселенської Церкви та інших подвижників християнської праведності) на старослов'янську мову та уперше видрукував їх в збірці п. з. „Філокалія“ або „Добротолюбіє“. В цей спосіб він разом з учениками відновили і знову поширили цю практику молитви на чотках в Молдавії та Румунії (Паїсієві заборонено повернутись в Україну). Звідти, майже відразу прийшло велике відродження Ісусової молитви і старчества в Україні, та у всі слов'янські землі. Отже, не диво, що Тарас Шевченко у вірші „Чернець“ пише:

До утрени завив з дзвіниці
Великий дзвін. Чернець мій встав,
Надів клобук, взяв патерицю,
Перехрестився, чотки взяв...
І за Україну молитись
Старий чернець пошкандибав.

Є світлини, які свідчать, що митрополити та єпископи Української Православної Церкви, будучи монахами, вживали чотки. Також, існують світлини, на яких видно чотки у руках слуги Божого Митрополита Андрея, а також Патріарха Йосифа Ісповідника. „Чин монашого покликання“ східного обряду (Рим, 1952) виразно приписує монахам і монахиням чотки, яких зве „духовним мечем“, а також пояснює як молитися на чотках.

У цьому місці годиться відмітити, що молитву, яку проказується на

чотках можна звати трьома різними назвами.

Коли її називаємо „Ісусовою молитвою“, то підкреслюємо слова, тобто зміст молитви, бо ж слова її, згідно з нашим Часословом (Рим, 1950, стор.1220), такі: „Господи Ісусе Христе, Сину Божий, помилуй мене грішного“.

Коли кажемо, що ця молитва називається „Молитвою серця“, то підкреслюємо спосіб в якому проводиться ця молитва. Цей спосіб складається з чотирьох кроків.

Перш за все, молитву розпочинається підготовкою в пошанливім до Бога мирі зовнішнім (кімнати, оточення тощо), як і внутрішнім (емоцій, думок, бажань, пристрастей тощо). Ціллю першого кроку є витворити настрій, який би дозволив тому, хто молиться – зосередитися. Зосередитися – це другий крок – над місцем свого серця, над його биттям, стараючися спрямувати свою увагу геть від думок, емоцій та пристрастей. І тоді приходить третій крок, в якому дійсно починається молитва. Спрямуємо увагу на своє серце, щоб тим способом віднайти та усвідомити собі присутність Божу в наших серцях, бо,

згідно з навчанням Церкви – „З нами Бог“ (З Великого Повечер'я) – Бог у нас перебуває (1 Кор. 3,16; 6,19; 2 Кор. 6,16), і тому ми маємо молитися – старатися бути уважними на ту Його присутність у наших серцях. І ці три кроки, хоча самі собою становлять досконалу молитву, є чимсь трудним. Легко, у перших хвилинах запалу, відчутти успіх та неймовірну радість того першого розпізнання Божого перебування в нас. А що далі?

Дійсно рідкісна та душа, яка спроможна лишитися до смерті на цих висотах духовного відчуття і теплоти. Більшість із нас скоро попадає у свою неміч, збиті з дороги багатьма привичками, емоціями, та думками. І тому для таких є четвертий крок, під уважним наглядом духовного отця. Здобувши задовільного душевного миру для віднайдення биття свого серця, уживаємо це биття, щоб вимовляти слова короткої молитви Ісусові, присутньому у наших серцях. І так, наше серце, наче бубон, вибиває повільне і розважливе темпо, щоб молитва всякнула у наше ество. І так як у музиці останній удар провадить до першого, так і ця молитва може повторятися у безконечність так довго як ми цього бажаємо, так довго як стане сили.

Вона навіть могла б повторятися так довго, як житимемо. Властиво тому св. Павло, як згадано вище, наказував молитися безперестанку. Така молитва може стати з часом підсвідомою, невинною і незалежною від нас, а це лише за великим даром Божим, і від Нього залежить коли, як і кому це дасться. Бувають люди у яких ця молитва сама собою починає впливати немов безпереривна течія хвали на Божу славу. Бувають святі, які одержавши цю велику ласку у Бога, самі починають

сяяти тим самим сьйвом, що ним переобразився на Таворській Горі Ісус Христос.

Отже, ця друга назва - „Молитва серця“ - підкреслює істину, що заки яка небудь молитва може стати гідною, то вона мусить відбутися уважно, у мирі та з вірою, будучи молитвою не тільки тіла і ума, а й серця. Хіба тому один святець, Теофан Затворник (+1894) зве цю молитву „стоянням перед Богом з умом у серці“. Тільки тоді коли ми дійсно віддані словам молитви цілим своїм серцем, цілим своїм умом та цілою своєю душею, тільки тоді наша молитва гідна називатися правдивою молитвою - правдивим перебуванням у поєднанні з Богом.

Як і інші перед ним, Слуга Божий Митрополит Андрей Шептицький називав молитву на чотках - „молитвою безмовників“. Це третя назва якою можна назвати молитву на чотках. Вона - ця назва - старається одним словом окреслити ту духовність, яка постає з усякої внутрішньої молитви. По англійському це звуть - „hesychasam“, що походить з грецького слова гесихія,, тобто спокій або відпочинок. Коли знаємо, що ті, які удосконалили цю молитву переводять її в нутрі своєму в мирі та тишині, а не на зовні словами, то не тяжко зрозуміти звідки походить ця назва - „молитва безмовників“.

На жаль, сьогодні в українській мові є незадовільна кількість написаних (друкованих) матеріалів, які могли б послужити поважному християнинові - читачеві у розвитку його особистої духовності в цьому напрямі, тим більше коли взяти до уваги, що ця молитва, та її духовність дещо затратилася між українцями католиками за останні два чи три століття.

Зате, в англійській та інших мовах є велике число книжок і памфлетів написаних на різних рівнях, передбачаючи різноманітні індивідуальні потреби початківців та вправлених - чи то монахів, чи священників, чи мирян. Одною такою англомовною книжкою для початківців є анонімне „Розважання над Ісусовою Молитвою“, написане „Священником Византійської (Католицької) Церкви“. (Наші розважання про духовність та практику Ісусової молитви, молитви на чотках, спираються в більшості на згаданому творі).

Згідно зі свідченням святих Отців Вселенської Церкви, найкращий спосіб пізнати суть Євангелії про Ісуса Христа це - Ісусова молитва, а згідно з думкою автора Розважань - найкращий спосіб початківцеві признайомитися з практикою та духовністю Ісусової молитви це - приглянутися на кожне слово цієї молитви та на його глибше значення.

(далі буде)

Іван Чировський

ХВИЛИНИ

Безглузда ненависть

Вже віддавна два сусіди жили в закипій ненависті. Колись сталося так, що до дому першого з них

РЕФЛЕКСІЇ

пришов один з богів. Прощаючись та дякуючи за гостинність, він пообіцяв здійснити одне господареве бажання. При цьому підкреслив, що зненавидженому господарем сусі-

дові, це пронання здійсниться удвічі. Чоловік задумався на мить і сказав: „вчини мене сліпим на одне око“ (старогрецька казка).

Пожертвою власним оком, щоб тільки мій ворог став навіки сліпим! Це типовий приклад якою божевільною і шаленою може бути жадоба помсти. Є багато людських аргументів, які вказують на безсенса ненависті і в ім'я здорового глузду радять відмовитися від реваншу.

„Любов недобачає на одне око - ненависть цілком сліпа“ - говорять у Данії. Ненависть завжди б'є наосліп. У цій божевільній бійці не є заховані навіть старозавітні принципи: „око за око, зуб за зуб“. Засліплена ненависть влучає де попаде. Сплачує не лише борг, але віддає з лишком.

„Ненависть є поганим вчителем, бо живе вона лише минулим“ (Т.Геус). Людина поневолена ненавистю, зубожує своє життя, грузнить у пригадуванні колишніх кривд, засуджує сама себе на вічне перебування в камері минулого і дріботіння на місці. Навіть запланована сьогодні завтрашня помста є лише борсанням на прив'язі вчорашнього дня.

„Хочеш помститися за зневаження? Бджола, котра вжила свого жала, не принесе вже ніколи меду до свого вулика“ (Е.Гайбель). Зло завжди обертається проти того, хто його вжив, нерідко калічить, а навіть смертельно ранить. Постріли помсти рикошетом вертають до стрільця, вбивають в ньому здібність чинити добро. Яд ненависті труїть продуцента, паралізує відруни його чесності. Мілка сатисфакція вжиття жала забирає

можливість плодоносити і спричинює дукову порожнечу.

„Ненависть - мов закинені рибалкою неводи, поєднують його з уловом. Ненависть не розриває, а з'єднує отруєною ниткою“ (В.Петжак). Таким чином ненависть ніколи остаточно не закінчує справи, не стає одноразово урегульованим рахунком. Це скоріше кайдани, які поєднують ката з жертвою. Ролі весь час змінюються, проте кайдани лишаються і міцніють.

Жодні крилаті слова не зуміють розбити муру ворожнечі; жодні логічні аргументи не стримають від помсти; жодна людська мудрість не вилікує від ненависті. Святе Письмо знає один єдиний ефективний спосіб на цю хворобу: „Будьте добрі один до одного та милосердні, прощайте один одному, як Бог у Христі вам простив.“

Переклад з польського календаря оо.Вербістів - Ярослав Сирник

Роздуми над екуменізмом

Їх було трьох. Спільна дорога, спільні ідеали, плани. Разом могли досягнути незвичайно багато. Прийшов однак час, коли двох із них рішило іти далі без третього, найслабшого. Здавалось, скоріше дійдуть, більше здобудуть. Але не зауважили, що в цей момент програли усе. Поставили фундамент, який мусив довести до зруйнування цілої будівлі.

Автентизм любові. Постійно у пошуках, у будівництві, творінні, і постійно в дефіциті. Не можна забувати про нього, коли говоримо про екуменізм. Бо чим є екуменізм, якщо не є автентизмом любові? Або інакше - чи можна не виходячи від автентизму любові дійти до екуменізму?

Хіба помилкою наших часів є шукати екуменізму десь на вершинах Церкви, чи краще - церковної ієрархії, де на доктринальній площині зустрічаються з собою представники різних „Церков“, щоб дійти до спільних висновків. Висновки бо появляються, існують спільні узгодження, а життя котиться далі, ткаючи килим не завжди з ниток любові.

Може, коли говорити про екуменізм, слід зійти нище - до місця, де безпосередньо зустрічається людина з людиною. Може екуменізм значить не стільки спільне становище і спільні узгодження. Може тут потрібна праця десь вглиб себе, дорога, яка веде в

напрямку відкриття саме автентизму своєї любові. Віднайти у собі любов, дозволити їй вийти на поверхню, приглянутись їй, а тоді зовсім інших кольорів набере наше оточення. У зовсім іншому світлі побачимо людей, які стоять поруч, їхні проблеми, погляди, віросповідання, Церкву і цілу ту часто недоступну для пересічного християнина доктрину.

Відкриття любові - це ж не що інше, як відкриття Того, хто цю любов засіяв, хто є завжди одним і тим самим. І ноча роди ґрунту виявився різними, часом до цієї міри, що взаємно себе виключали, Сіяч залишиться завжди той самий. І зерно те саме, ноча різна земля.

Тисяча років Української Церкви. Гарний період розвитку, розквіту, але і занепаду, поділів. Чому ця велика Церква поділилась, чому стала ареною великої трагедії народу, який у своїх початках був так сильний і могутній?

Очевидно - багатьох людей скаже, що чиїсь впливи, інтереси, користі. І годі тут відмовити рації. Однак здається, що задержатись на цьому можна тільки тоді, коли на все дивимось з людської точки зору. Але коли б піднятися дещо вище, понад земські зумовлення, спостережемо зовсім нову якість. Церква почала губити щось, що становило її суть, фундамент, почала губити щось, що знов окреслити можна, як автентизм любові. Цієї любові, без якої нічого не можна будувати, а що ж, коли йдеться про будівництво Церкви.

Поділилася Церква. Ненависть любить поділи.

Сьогоднішній день не завжди родить оптимізм. Більше є оптимізму, коли дивимось на все з національної точки. Рідко бо який Українець заперечує потребу об'єднання. При чому, на жаль, причиною взаємної пошани, толерантності мають бути елементи національні, спільна культура, мова тощо. А так рідко спостерігаємо, що християнство, у своїй найбільш основній дефініції, містить обов'язок стремління до єдності. Не вірю в справжнє християнство, яке не прямувало б до об'єднання, бо ж саме таке прямування є одним з критеріїв автентизму любові.

В тому контексті лист православних єпископів Польщі з нагоди Тисячоліття. І зразу питання: „Яка Ти є Православна Церква? Що будувати? Адже ж в цей спосіб даєш про себе свідоцтво. Ставляючи такий фундамент, ризикуєш, що ціла будівля може скоро розпастися.“ Постави, в якій бракує толерантності і пошани для другого, повертає і вдаряє - мов бумеранг - в її автора. Це є в людській перспективі, а коли скажемо про перспективу Божу?

І навпаки, з якою надією можна прийняти факт, коли сідають біля себе православний єпископ і вікарій генеральний УКЦ, як це відбулося в Люблині в часі симпозіуму. Коли можуть з собою говорити, розуміти себе, брати уділ у богослуженнях, концертах.

Були в історії і є, на жаль, представники римокатолицького обряду, які радо виключили б Греко-католицьку Церкву з цілого екуменічного діалогу, немов вона є причиною різного роду проблем. Але тут знов повстає питання про те, чи така постава не підриває самих основ діалогу - інакше - самих принципів екуменізму? Чи не появляються сумніви відносно кінцевих ефектів „такого“ порозуміння?

Українська Католицька Церква є фактом. Не знищив її кумуністичний режим, її існування не заперечує сьогодні навіть московський уряд. І можна сподіватись хвилини, коли дійде до легалізації і свобідної діяльності на території СРСР.

Чи Українська Церква є приготована до нової карти своєї історії? В який спосіб зачне будувати своє нове місце в світі? Чи буде в змозі піднятися понад людські обмеження, міжусобиці, недовір'я, амбіції? Чи буде настільки сильна, щоб простити тим, які її переслідували? Чи свою тотожність буде творити з позиції любові, чи може з позиції ненависті, наприклад до православ'я? Одним словом - Чи Українська Католицька Церква - напередодні своєї великої перемоги - віднайде автентизм своєї любові?

Богдан Трояновський

З України

Українська Католицька Церква в Україні продовжує свої домагання свobodно і легально діяти. Проявом цього є між іншими організовані молитви, молебні, панахиди, а також листи до різного роду інституцій. Нище подаємо зміст листа Ірини Калинець до митрополита Нікодіма.

Відкритий лист до митрополита львівського і тернопільського РПЦ Нікодіма

Не хизуємося благочестям своїм, бо ж грішні ми у мирській суєті суєт, у дріб'язках щодення грішні ми перед Господом нашим. І заслабі молитви наші. Та нестерпним болем озвалася до нас Чорнобильська катастрофа, наслідки якої ще пожинатиме народ в Україні, страшний Чернівецький мор, що впав на невинні дитячі голови. Вжахнулися серця наші перед нещадними катастрофами, що руйнують землю, а ще більше жахає нас катастрофа обездуховлення. Споконвіку молилися люди по храмах своїх за рідний народ, за долю свого краю, за здоров'я і спасіння дітей, за ласку Божу і милосерддя. Чуйно прислухались до потреб людських пастирі духовні - посередники між Богом і людьми.

Та відмовлено нам у цьому нині. Ви заборонили молебен за здоров'я і спасіння дітей України й Вірменії в переддень патрона їхнього - св. Миколая, 18 грудня, в церкві св. Миколая у Львові. І віруючі молилися самі, в подвір'ї церкви, а молебен на прохання віруючих відправив український

католицький священник. І плакали парафіяни, почувши нарешті щире слово молитви вірного слуги Божого.

Жінки з ініціативного комітету створення жіночого християнського об'єднання - Марійського Товариства „Милосердя“ - були певні, звертаючись до Вас, що осяє Вас прозріння, що серце Ваше відкрите для потреб віруючих, що перед величчю Всемогутнього Творця збагнете рівність усіх віруючих і доступним стане для Вас таке необхідне для духовної особи відчуття милосердя і доброти. Здавалося нам, що пропозиція провести спільну екуменічну молитву з українськими католицькими священниками втішить Вас, бо ж чи існує щось більше, ніж єдність і мир? Та скрушно визнаємо ми нині, що не має народ наш Рідної Церкви, що Ви, як представник Російської Православної Церкви, опутані тенетами гріховного шовінізму й надалі відкидаєте народ на катакомбне існування, що керує Вами ненависть і погорда, яка личить достоту слугі нечестивого. Та ж кожна людина, в якій є бодай крапелька совісті і страху перед Господом, людина, яка вірить, що Всевидюще Око Ісусове бачить кожного мусить визнати, що 90% нинішніх Ваших прихожан - грекокатолики по духу. Мусили б і Ви визнати це, якщо бодай крихта сумління є в душі Вашій, бо добре знаєте; що лише храм, збудований руками предків, омаєний вишиваними рушниками, рідномовний, оберігають прихожани, відверто зазначаючи „не священникові молимося, а самому Богу“.

Попираєте дароване волею Провидіння право кожного визнавати

обряд свій, лукавите перед людьми і Господом. Чи ж може бути щирою молитва Ваша за слабого чи нещасного, якщо з виключною погордою дивитесь на муки людей, позбавлених права на Свою Церкву - Церкву прадідівську? Пощо ж відправляєте панахиди на могилі греко-католицького священника Маркіяна Шашкевича, того, що повернув галичанам дійсну величну й достойну Церкву?

Замість вислухати жінок, що звернулися до Вас з проханням провести молебн за возз'єднання 70 років тому

СОБОР СВ. ЮРА
У ЛЬВОВІ

український народ, помолитись за весь народ в Україні, Ви кинули їх у руки обездуховлених, далеких від розуміння справжньої християнської віри функціонерів. Що ж, не дивно - доля народу на землі, що оплетена атомними станціями,

хімічними заводами, затруєними ріками, народу, що щораз глибше занепадає в гріхах алкоголізму, обездуховленості, порожнечі, не хвилює Вас. Не про єдність Вам ідеться, а про дальші чвари і непорозуміння, аби лиш достойно платили Вам прихожани.

Ви, представник Церкви, особа духовна, не зважили, що лише молитва єднає людей, змушує їх застановитись над своєю єдністю, над волею Божою. Ви, незважаючи на свій сан, побігли в державні установи, куди звернулися з листом, що радше подібний на донос. Ви

написали до Голів Львівського облвиконкому і міськвиконкому, щоб вони ЗАХИСТИЛИ Вас від віруючих, які мали сміливість просити Вас про молитву. А чи ж не мав би бути єдиним захистом Вашим Господь? Та хіба Ви маєте віру? Ви обізвали жінок „самозванцями“, звинуватили їх у „самоуправних вчинках“. О, не випадково Ви звернулися за захистом, до облвиконкому і міськвиконкому - Ви добре знаєте, що цей захист - вишколені собаки й кийки у руках міліції. Саме їх Ви намагаєтесь прикликати на віковічну спадщину народу - святоюрське подвір'я, яке вважаєте своєю особистою власністю. Бо Ви боїтесь народу і очевидної правди!

Права рука Ваша - управління по справах церков в особі Решетила, Савчука, а особливо Герца Леоніда Йосиповича - з гідною обездуховлених

Український народ, помолитись за весь народ в Україні, Ви кинули їх у руки обездуховлених, далеких від розуміння справжньої християнської віри функціонерів. Що ж, не дивно - доля народу на землі, що оплетена атомними станціями,

осіб злобою ображати жінок, вишукуючі в листі до Вас „політики“. Не є й не може бути „політикою“ молитва за єдність народу, за здоров'я і спасіння дітей. Це Ви, Владико, робите політику разом з поплічниками Вашими, що позбавили народ наш права молитися в церквах Східної України рідною мовою, бо таким був курс сталіністів-брежнєвістів: знищити дароване Богом розмаїття мов і культур. Це Ви робили політику, складаючи молитви за злочинців - Сталіна і Брежнєва! Це Ви робите політику, виступаючи на шпальтах львівських газет з недостойною, богозневажною неправдою про Греко-католицьку Церкву і митрополита Андрея Шептицького. Згідно з саном Вашим Ви хоча б полистали українську літературу, щоб довідатись, як високо цинив митрополита Андрея Шептицького геній України Іван Франко. Ви ж, подібно платному писаці, вдалися до львівських газет, бо закрито Вам очі волею Божою на ті зміни, які переживає нині вся держава у поступі до істини і справедливості. Про митрополита Андрея ще скажуть об'єктивне слово історики і вчені, бо прийшов час правди. Ніколи не йшов митрополит Андрей Шептицький під „захистом“ ворожих танків - це Ви йдете під захистом собак і озброєної міліції! Це Ваші „захисники“ пообіцяли на 22 січня на святоюрському подвір'ї „сутичку“ між православними і католиками, хоча Ви добре знаєте (ще раз!), що по духу всі галичани - греко-католики. Що, якщо будуть „сутички“, то робитимуть їх надіслані Вашими владними захисниками п'янички - „суточники“, ті самі, що були готові до провокації під час панахиди на могилах жертв сталінізму у Львові 23 червня 1988 р., яку відправляли греко-католицькі священники. Ті самі п'янички,

що вдалися до провокації навіть під час офіційно дозволеного мітингу панахиди на могилах стрільців УГА 1 листопада 1988 року, яку також відправляли на Янівському цвинтарі греко-католицькі священники. А Ви заборонили православним священникам взяти участь у цій панахиді (хоча й був дозвіл влади!), бо доля народу, його історія, його минуле і майбутнє чужі Вам. А обі панахиди - і Ви це знаєте - зібрали величезну кількість людей.

Ви і тільки Ви несете відповідальність, якщо 22 січня ц.р. шматуватимуть тіла людські пси і гулятимуть по спинах людських міліцейські нагайки на святоюрському подвір'ї. Бо Ви прикликаєте їх!

Ви і тільки Ви несете відповідальність, якщо „захисники“ Ваші спровокують п'яничок бити людей, бо на чесних і чистих не можете опертись!

Ви і тільки Ви винні, що безпідставно заарештовано нині на 15 днів священика Гавриліву - бо Ви боїтесь, що люди слухатимуть відправу греко-католицьких священників, а не Вашу!

Ви і тільки Ви будете винні, якщо бодай одна з членів ініціативної групи „Милосердя“ опиниться за ґратами, чи буде покарана за прохання відправити молебен, чи прийти на святоюрське подвір'я. Бо щира молитва Вам потрібна і страдання людські потішають Вас!

Військо і озлоблених звірів кидав проти християн кривавий Нерон - так само поступаєте й Ви нині!

Ініціативна Група звернулася за захистом до патріарха Всея Русі Пимена - хай очолювана ним церква побачить нарешті, скільки кривди принесено українському народові новітніми Неронами!

Ми звертаємось до віруючих усієї Західної України, щоб прозріли очі їхні

і побачили, хто дійсно молиться за них, а хто волисть осквернити святоюрський храм і подвір'я собаками.

Ми звернемось за захистом до всіх християнських церков світу, до всіх християн планети і священослужителів - в ім'я єдиного Господа Ісуса Христа хай пізнають правду про народ наш і захистять його!

Да не проститься Вам олжа! Да не проститься Вам відкинене Вами прохання про молитву за дітей України й Вірменії! Да не проститься Вам відмова у молитві за єдність народу в Україні!

За дорученням жінок християнок Львівщини

Ірина Калинець
19.01.89 р. Львів

Х Р О Н І К А

З нагоди Різдва Христового Ієрархія УКЦ звернулася до духовенства та вірних із Соборним Посланням, у якому говориться про найважливішу подію минулого року - Ювілей Хрещення Русі-України. Тут сказано, що „Ювілей Тисячоліття та торжества спонукують нас глянути на загальний стан нашої Церкви. В Україні вона знаходиться все ще в обставинах, негідних людини двадцятого століття, людини - якій запевнено всі, дані Богом, людські права в різних міжнародних актах.“ Структуру нашої Церкви насильно зліквідовано в 1946 році і, не питаючи вірних, насильно включено в Російську Православну Церкву, відбираючи права і посілості, нехтуючи правом свободи сумління. Всі наші владики, з яких ніхто не прийняв того „повороту“, сотки священників, які засвідчили свою стійкість на засланнях, сотки тисяч мирян, які за святу Віру витерпіли, нерідко і свідченням крові - це незаперечний доказ католицької свідомості дітей нашої Церкви.

День 1 січня є в Католицькій Церкві днем молитов за мир у світі.

В цьогорічному зверненні Папа займається питанням меншостей і їх правом на існування, розвиток, зберігання культури, релігійну свободу.

19 січня міністр зовнішніх справ Італії Д. Андреотті оголосив, що в листопаді 1989 року прибуде до Риму генеральний секретар КПРС Михаїл Горбачов. Припускається, що буде він прийнятий також Папою Іваном Павлом II.

6 лютого 1989 року в Римі відбулася зустріч Глави Української Помісної Католицької Церкви Мирослава Любачівського з відомим борцем за права людини і свободу релігії в СРСР Андрієм Сахаровим. Зустріч тривала пів години в центрі „Єкуменічної Росії“, біля Ватикану. Блаженніший Мирослав подякував Сахарову за його підтримку та прилюдні виступи на захист УКЦ в СРСР. Наш Первоієрарх підкреслив, що з боку уряду СРСР, а головне з боку Московського патріархату, розгортається сильна протидія щодо публічного визнання й легалізації УКЦ в СРСР, якої домагаються вірні в Україні. Згодом Блаженніший заявив Сахарову, що Папа

Іван Павло II має сильне бажання, щоб наша Церква була легалізована та мала повну релігійну свободу.

Митрополит Мінська Філарет перебуваючи в Женеві наприкінці січня заявив, що невдовзі будуть відкриті чотири православні духовні семінарії: в Києві, Новосибірську, Саратові і Жировицях. Водночас повідомив про те, що в 1988 році було відкрито 723 парафії Російської Православної Церкви, при цьому 200 з них знаходиться в Україні. Відкриття Церков в Західній Україні пов'язане зі спробою перешкодити поверненню храмів українцям католикам.

В січні появилось нове число наукового богословського журналу Богословія за 1987 рік.

Наприкінці січня Єпископат УКЦ в Україні надіслав листа до Михаїла Горбачова, в якому говорилося про легалізацію. Листа підписали від Єпископату: єп. Філімон Курчаба, єп. Софрон Дмитерко, єп. Іван Маргітич.

22 січня понад 15 тисяч людей зібралось на подвір'ї собору св. Юра у Львові, щоб помолитись за 70 річчя воз'єднання українських земель, яке проголосив український уряд у січні 1919 року, а також за жертви нещодавніх трагедій: чорнобильської, чернівецької та вірменської. Молебен організувало Марійське Товариство „Милосердя“.

У Львові появилсь вже четвертий номер Християнського Голосу – самвидавного журналу Католицької Церкви в Україні. У Римі редакція Української Пресової Служби приготує

видання трьох перших чисел Християнського Голосу.

15 лютого в СРСР засновано ініціативний комітет відродження Української Православної Автокефальної Церкви.

26 лютого у Львові напроти Успенської Церкви відбулася з ініціативи Марійського Товариства „Милосердя“ панахида пам'яті Т.Г.Шевченка. Відправляли панахиду священники: католицький о.Михайло Волошин і православний о. Михайло Левкогус. Присутніх було біля 20 тисяч людей.

19 січня 1989 року вперше від 1945 року вірні УКЦ у Польщі мали змогу святити воду на ріці Сян. Після урочистої Святої Літургії кілька тисяч людей зібралось над Сяном. На врочисту процесію не було дозволу місцевої влади. Відбулось це у місці, де до 1945 року наші вірні із своїм владикою Йосафатом Коциловським постійно святити воду в ріці. Серед присутніх були наші отці, вірні, питомці двох обрядів. Посвячення води довершив латинський єпископ Стефан Москва.

У цьому році появилсь в Польщі черговий номер „Греко-католицького церковного календаря“ на 1989 рік. Тираж – 2000, сторінок – 200.

У лютому в Люблинському Католицькому Університеті відкрито пункт навчання української мови. Заняття веде Мирослава Кавецька.

В каплиці Духовної Семінарії у Люблині поставлено новий іконостас роботи проф. Юрія Новосільського з Кракова.

З МИНУЛОГО

1 січня 1919 року вийшов Закон УНР про автокефалію Української Православної Церкви.

11 січня 1647 року помер київський митрополит Петро Могила.

17 січня 1901 року відбулась інтронізація Андрея Шептицького на галицького митрополита.

22 січня 1918 року - проголошено самостійність Української Народної Республіки, а також проголошено соборність України (1919).

17 лютого 1892 року народився Патріярх Йосиф Сліпий

24 лютого 1574 року у Львові вийшла перша в Україні друкована книга „Апостол“

Від 8-го до 10-го березня 1946 року у Львові відбувся так званий „собор“, який офіційно зліквідував Греко-католицьку Церкву в Україні. Відтоді наша Церква існує підпільно.

Друкується на правах рукопису.
Видає молодь Української Католицької Церкви у Любліні.

ЗМІСТ

Великий Піст	1
Пам'яті Івана Добошак Богдан Трояновський - <u>Розмови з померлим другом</u>	2
Андрій Т. Дзуліт - <u>Спогад про Івана</u>	3
Анна Добошак - <u>Записник дружини</u>	6
Літургіка Іван Чировський - <u>Ісусова молитва</u>	8
Хвилини рефлексії <u>Безглузда ненависть</u>	11
Богдан Трояновський - <u>Роздуми над екуменізмом</u>	13
З України Ірина Калинець - <u>Відкритий лист до митрополита</u> <u>Нікодіма</u>	15
Хроніка	18
З минулого	20

Адреса для кореспонденції:
Bogdan Trojanowski ul.Swierczew-
skiego 14m14 11-200 Bartoszyce

ціна 100 зл